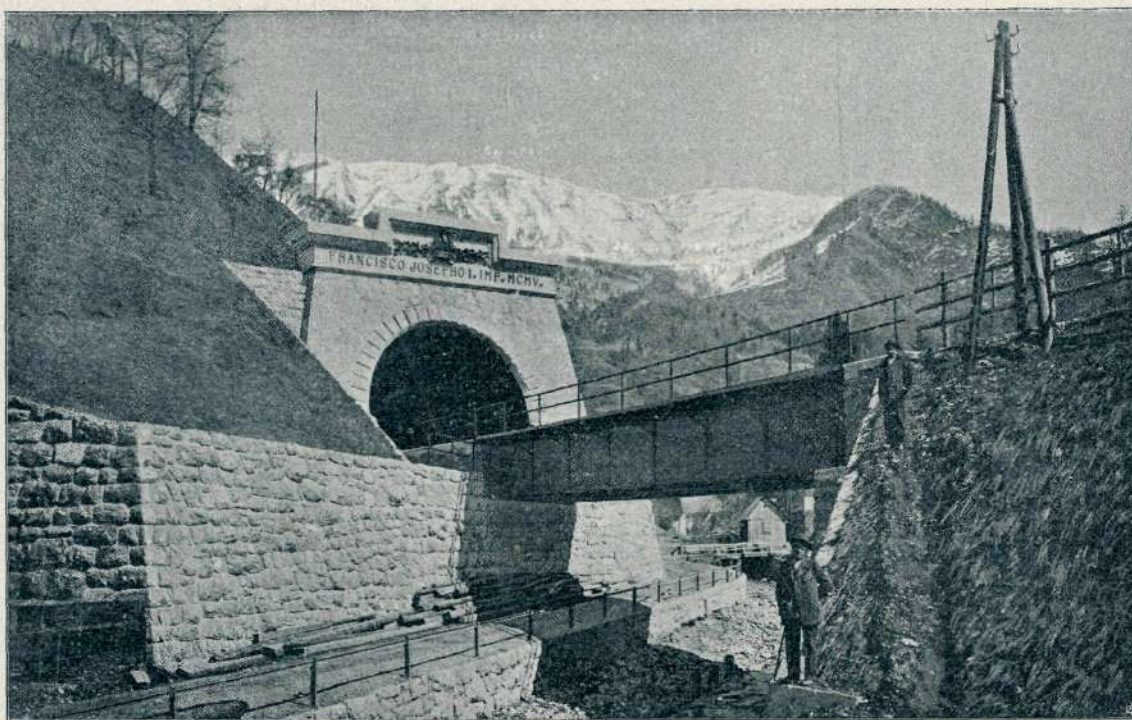

NAŠE SLIKE.

Železnica Jesenice-Gorica-Trst. Južni del nove železnice, ki veže Trst z Dunajem, je dodelan in je bil dne 19. t. m. slovesno odprt. Z dvornim vlakom se je pripeljal nadvojvoda Franc Ferdinand k otvoritvi, katere so se udeležili vsi dostojanstveniki prizadetih deželâ. Danes prinašamo nekaj prizorov s te proge, ki je ena najbolj zani-

Bled se pa krasno zrcali pod visoko nad njim izpeljanim tirom (str. 449.). Skozi ozke Štenge, kjer je bilo treba v gore izklesati prostor za tir, se pripeljemo v Bohinjsko Bistrico, odkoder je še kratka pot k temnemu, bajnokrasnemu Bohinjskemu jezeru (str. 481.). Velikanski predor, katerega zgradbo smo zasledovali v „Dom in Svetu“, je zdaj že zvezal Kranjsko s Primorsko, severni in južni vhod se vidita na naših slikah (str. 497. in 504.) Podbrdo smo vi-

Z ŽELEZNICE JESENICE - GORICA - TRST:
JUŽNA STRAN BOHINJSKEGA PREDORA V PODBRDU.

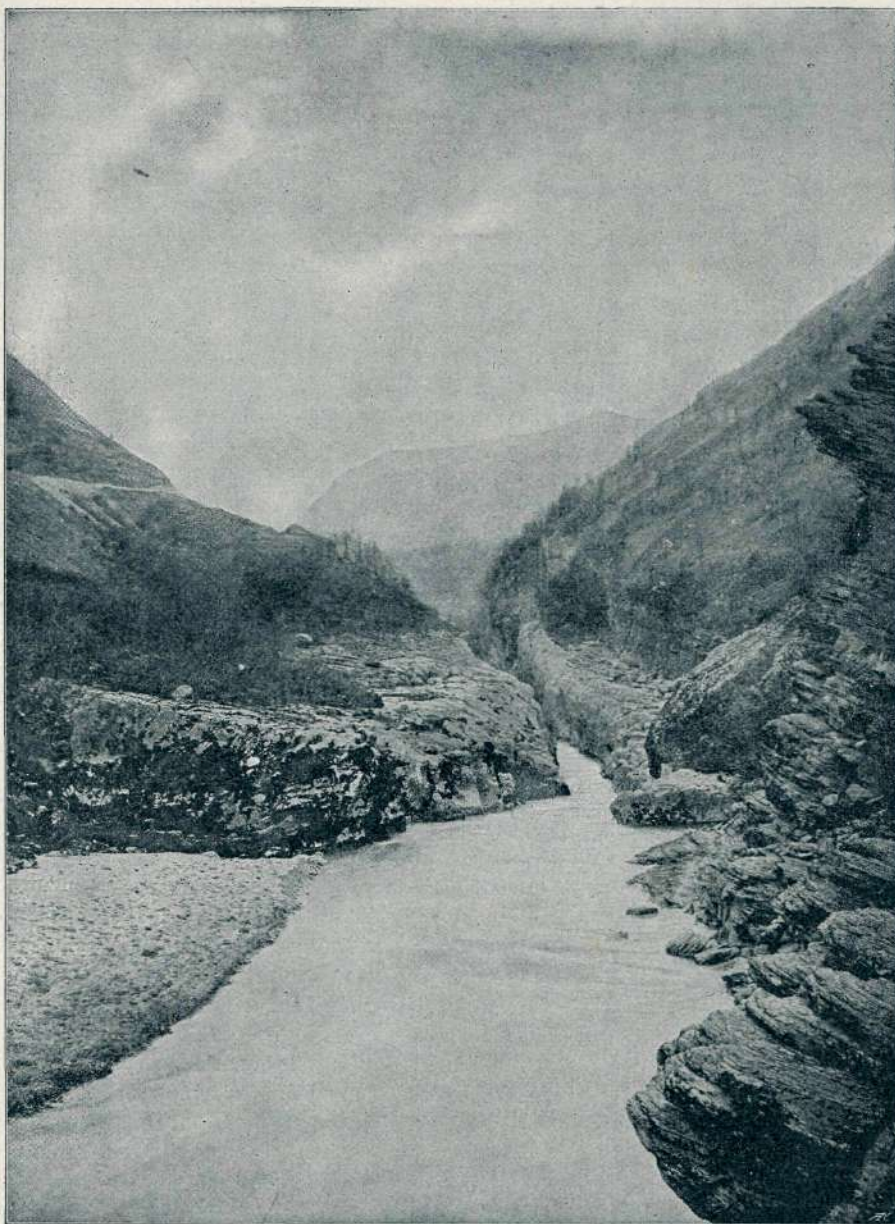
FOT. FR. PAVLIN.

mivih v Evropi. Saj se potnik po njej v kratkih hipih pripelje izpod visokih alpskih vrhov doli v solnčno Gorico po tako romantični in krasni poti, da ji je težko najti primere. V „Dom in Svetu“ so bili ti kraji že deloma opisani prejšnja leta, naj torej zadostuje danes, da jih le v sliki predočimo. Divna soteska Vintgar, skozi katerega bobni Radovna v drznih slapovih, je dobil ličen mostič (str. 457.),

deli že zadnjič, zdaj nas pozdravlja prijazna Sveta Lucija (str. 488.) in po mostu hitimo čez Idrijco (str. 496.). Zanimive partije s te velezanimive železnice še priobčimo. Končuje se ta proga z velikim, krasnim kolodvorom Trst-Sv. Andrej (str. 512.). Ob otvoritvi le želimo, da bi služila v prosep in korist slovenskemu narodu, ki se je z navdušenjem udeležil otvoritvene slavnosti.

Bitka pri Visu dné 20. julija 1866 se nam je zopet obnovila v spominu prošli mesec, ko so obhajali njeno štiridesetletnico. Predočimo si glavne dogodke! — Italija je bila l. 1866. jako razburjena, ker je avstrijska armada pri Kustoci potolkla mnogoštevilnejšo italijansko armado. Lavorik si tudi ni mogla

mornarice, admiral Persano, je imel nalogo, da pribori Italijanom zmago na morju. Dobro so vedeli, da kdor gospodari v Dalmaciji, je tudi vladar Jadranskega morja. Strateški ključ do Dalmacije je bil pa takrat otok Vis (glej str. 473.). Na severnem obrežju je bilo malo, a z utrdami zavarovano pristanišče,

Z ŽELEZNICE JESENICE-GORICA-TRST: OB SOČI.

več priboriti, ker je hitela avstrijska južna armada na severne avstrijske meje proti Prusom, da maščuje pri Kraljevem gradcu poraženo avstrijsko armado. Italijanska javnost je zahtevala, da nastopi italijansko brodovje in reši italijansko čast. Poveljnik italijanske

naj bi izkrcal italijanske vojake v pristanišču Comisa, podadmiral Albini pa v zalivu Manego. Italijani so mislili, da z lahkoto osvoje Vis. A računali niso s hkrabro posadko in z njenim krepkim poveljnikom polkovnikom baronom Urs de Margnia.

ki so mu pripisovali takrat veliko strateško važnost. Utrdba Sv. Jurij in kamniti stolpi Bentnik, Robertson in Wellington so branili otok.

Utrdbe so imele 88 večinoma gladkih topov, havbic in možnarjev. Posadka je štela 1833 mož mornariške pehote in 554 topničarjev s častniki. Italijanski admiral Persano je odplul dné 16. julija iz Jakena proti Visu.

Imel je 12 oklopnice in 22 lesenih ladij. Odposlal je na ogled pred Vis načelnika svojega generalnega štaba D' Amico z aviznim parnikom „Messagiere“. Ogled se je osrečil, ker je „Messagiere“ razvil angleš. zastavo. Persano je ukazal, da napade italijansko brodovje Vis od treh strani. Sam je nameraval napasti z 8 oklopnicami in z dvema lesenima ladjama utrdbo Sv. Jurij, kontreadmiral Bacca

Avstrijci so takoj pričeli streljati na Italijane, ko se je pojavilo pred Visom dné 18. julija ob 8. uri zjutraj italijansko brodovje. Bacca je bil tako dobro sprejet, da se je pridružil Albiniju, ki mu pa tudi ni bila sreča mila. Persano sam je obstreljeval z vso silo pristaniške utrdbe, a avstrijski topničarji so odgovarjali tako dobro, da jih je pohvalil celo neki častnik italijanske ladje „Ré di Portogallo“. Ob 3. uri popoldne je eksplodirala smodnišnica baterije Schmidt, zadeta po krogli iz topa na ladji „Ré di Portogallo“. Po šesturnem boju proti mnogo močnejšemu sovražniku so utihnili topovi utrdbe Sv. Jurija. A Italijani niso mogli izrabiti uspeha, ker je prisilila baterija Zupparnia italijanske prodirajoče ladje, da so se umaknile. V nadaljnjem boju 18. julija so napravili Italijani še veliko škode, a otoka niso osvojili. Tudi 19. julija niso izkrcali Italijani svojih čet, baje, ker je bilo morje nemirno in se je viška posadka hrabro vzdržala. Italijani so izstrelili 18. in 19. julija 1866 na Vis 25 do 30 tisoč granat, Avstrijci pa le 2733 krogelj. Avstrijska posadka je imela mrtvih 31 mož in 2 častnika, ranjenih pa 73 mož. Italijani so imeli v tem boju 16 mož mrtvih, 4 častniki in 95 mož je pa bilo ranjenih. Tudi utrdbe so bile že razrušene. Moštvo je bilo nepretrgano nad 40 ur v službi. Persano je sklenil, da nadaljuje tudi 20. julija napad na Vis.

Ko so nameravali Italijani napasti Vis, se je pa prikazalo v bližini avstrijsko brodovje, ki je bilo zakrito dozday v megli. Poveljeval mu je admiral Tegetthoff. Avstrijsko brodovje je plulo z vso naglico razdeljeno v tri skupine proti italijanskemu brodovju. V prvi vrsti je plulo 7 oklopnih fregat, v drugi vrsti 7 lesenih ladij in v tretji vrsti 10 topničark. Italijani so imeli pripravljenih na boj 9 oklopnih ladij. Persano je uredil svoje brodovje tako, da so stale v prvi vrsti 3, v središču 4 in v rezervi 2 ladji. Usodepolno napako je napravil poveljnik italijanskega brodovja, ker se je preselil s svoje admiralske ladje „Re d' Italia“ na močno ladjo s stolpi „Affondatore“. Italijansko brodovje je pričelo streljati z vso silo na Avstrijce, a Tegetthoff se ni zmenil za italijanske kroglje. Avstrijsko brodovje se je vrnilo med čelo in italijansko središče. Prišel se je boj ladje z ladjo. Smodnikov dim je zakrival bojišče. Tegetthoff je vodil bitko mnogo spretnejše, kakor Persano. Sicer se je morala umakniti avstrijska ladja „Cezar“ po hudem boju s tremi italijanskimi oklopnimi v vojno pristanišče, a bitko je odločil slavni in junaški čin Tegetthoffov, ki se je zaletel z nosom svoje admiralske ladje „Ferdinand Maks“ z vso silo italijanski admiralitetni ladji „Re d' Italia“ v bok, ji prodril stene ter jo s tem potopil. Ko so Italijani videli, da so valovi zakrili njihovo najponosnejšo ladjo, jim je upadel pogum. Njihovo leseno brodovje, ki mu je poveljeval admiral Albini, ni prihitelo na pomoč oklopnim in se je umaknilo, ko se je še razletela v zrak italijanska ladja „Palestro“. Tegetthoff s svojim brodovjem ni mogel slediti hitrejšim italijanskim ladjam, ki so bežale v

Jakin. Persano je izgubil dve ladji, dve pa nista bili več sposobni za boj. Avstrijska zmaga je bila popolna, Italijani so bili na morju pobiti. Bitka pri Visu je pa vsled Tegetthoffovega junaštva postala slavna v zgodovini mornaric. Persano se je moral zagovarjati pred sodiščem, ki ga je 15. aprila odstavilo.

Naše slike nam kažejo Tegetthoffov kip, ki stoji na velikem spomeniku na Dunaju, pristanišče v Visu in Tegetthoffovo rojstno hišo v Mariboru s spominsko ploščo.

Janez Bilc.

Umril je zopet slovenski pesnik. Ni bil sicer znan v širših krogih, gibal se je skoro izključno samo na polju cerkvenega pesništva, a zasluži, da se ga „Dom in Svet“ spominja ob njegovi smrti. V rokopisu imamo še njegovo „Tarbulo“, epično pesnitev, ki jo je priobčila potem „Danica“ in ki je izšla v posebni knjigi.

Bilčevo življenje je bilo jako mirno in enostavno. Rojen je bil l. 1839. v Ilirski Bistrici na Notranjskem. Kot duhovnik je služil v Lozicah kaka 4 leta, dve leti je bival pri knezu Windischgrätzu na gradu Haasberg. dve leti je bil v Trnovem. Ker je bil jako bolehen, je stopil v pokoj in je živel dolgo vrsto let mirno in tiho v Ilir. Bistrici. Njegov duh je pa bistro zasledoval vse dogodke; če je bilo tudi telo slabo, pa njegovo pero ni mirovalo. V slovenskem slovstvu je deloval od l. 1856., ko je opisoval v „Novicah“ svoj rojstni kraj, ki mu je ostal tako zvest do smrti, in sosednje notranjske in istrske kraje. Nabiral je narodno blago, pisal povesti in sestavil „Zgodovino fare Trnovske na Notranjskem“. Najrajši pa je peval lirske pesmi, himne in nabožne pesmi, ki so izhajale večinoma v „Danici“ in so bile ponatisnjene v dveh zvezkih in v „Pervencih“, ki jih zaključuje „Slovenija oživljena“. Razni listi, tudi „Dom in Svet“, so priobčevali njegove poznejše pesmi. Iz hrvaškega je prevedel Mažuraničevo „Smrt Smail-age Čengijica“, in v „Danici“ so za „Tarbulo“ izšli nedavno še prevodi latinskih himen.

Pokojni Bilc je bil prav blagega, ljubeznivega značaja. Beseda mu je bila slabotna, a duhovita in pristrčna. V rakev ga spremlja ljubezen vseh, ki so ga poznali, spomenik si je pa postavil s svojim peresom, ki je služilo le idealom vere in domovine. Naj v miru počiva!

Russkij kružok v Ljubljani je priredil prošli mesec glediško predstavo „Dva raza sčastja ne budet“ z deklamacijami in petjem. Vse so izvajali učenci in učenke „Russkega kružka“, ki so pri tem pokazali veliko spretnost v ruski konverzaciji. Predsednik dr. Lj. Jenko in njegova soproga, gospa Terezina Jenkova, sta lahko ponosna na sadove svojega truda.